

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva dravske banovine

»OBRTNI VESTNIK«

izhaja tedensko, in sicer vsak petek in stane:

celoletno . . . . . Din 40.—
polletno . . . . . Din 20.—
posamezna številka Din 1.—

GLASILO OKROŽNIH ODBOROV,
OBRTNIH ZDRUŽENJ IN OBRTNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Ponatiski dovoljeni
le z navedbo vira.

Številka pri poštni hranilnici,
podružnici v Ljubljani 10.860.

XVI. letnik.

V LJUBLJANI, dne 3. februarja 1933.

Štev. 3.

AVTONOMIJA OBRTNEGA ODSEKA V LJUBLJANSKI ZBORNICI

(Izjava zborničnega predsednika gospoda Ivana Jelačina na zadnji plenarni seji Zbornice za TOI)

V okviru današnjega ustrojstva, se-stave in poslovnika Zbornice, je zajamčena obrtnemu odseku v stvarnem oziru glede samostojnega reševanja vseh obrtništvo zadevajajočih vprašanj popolna avtonomija in samostojnost. Zbornični poslovnik, na katerega točno izvajanje pazi i zbornično predsedstvo, kakor tudi vsi zbornični odseki, določa v § 17. dobesedno sledeče:

»V stvareh, ki se tičejo posamezne gospodarske panoge, so sklepi zborničnega odseka za plenum dokončni. Odseki imajo predvsem pravico dajati k načrtom odnosno za načrte zakonov in uredb za dotično gospodarsko panogo svoje predloge, dajati na poziv oblasti mnenja iz svoje gospodarske panoge, mnenja o obsegu posameznih obrtnih strok, izdajati mnenja, zadevajoča razne obrtne zadruge, dispenze merodajnim činiteljem, predlagati o-tom predsedstva vse, kar bi utegnilo biti v dobrobit dotične gospodarske panoge, izročiti finančnemu odboru preko predsedstva predlog za proračunske postavke, nanašajoče se na dotično gospodarsko panogo, odnosno predsedstvu svetovati, kako naj porabi za dotično gospodarsko panogo v proračunu namenjene kredite, pri katerih ni označbe določenega namena v določenem znesku. Načelnik določa čas in dnevni red odsekovih sej. Vsak odsek vodi o svojem delu zapisnik. V vsakem zapisniku morajo biti označeni člani, ki so prisostvovali seji. Delokrog obrtnega odseka določa § 19. poslovnika. Po njem spada v kompetenco obrtnega odseka rokodelska proizvodnja, obrtna politika, obrtna zakonodaja in njeno izvrševanje, pospeševanje obrta, obrtni kredit, obrtno združništvo, državne nabave za mali obrt, obrtno šolstvo, obrtne razstave, obrtna društva in obrtne organizacije, domača obrt, obrtna policija, obrtne zdravstvene uredbe, obrtna socialna zaščita in zavarovanje, obrtne davčne in pristojbinske stvari, obrtni muzeji, pobijanje nezakonitega obrtovanja, carine in carinske olajšave za mali obrt. Nadalje so važne določbe § 21. poslovnika glede ravnanja s sklepi odseka. Citirani paragraf določa sledeče:

»Odsek je sklepčen, če je poleg načelnika, odnosno njegovega namestnika navzočih še 8 odsekovih članov. Ko je razprava v odseku o predmetu, ki spada pred plenum končana, je predložil poročilo plenumu. Manjšina, ki je glasovala proti poročilu, sklenjenemu od večine, sme določiti svojega poročevalca v plenumu. Vsi odseki in odbori imajo pravico pozvati k svojim sejam tudi take osebe, ki jim prisojajo posebno poznanje dotičnega predmeta; te osebe pa imajo samo posvetovalen glas. Kdaj pridejo do besede, določa predsednik. Ako Zbornica ne pritrdi sklepu in predlogu odseka, sme odsek zahtevati, da se mora naznaniti ta

sklep pristojnim zakonodajnim korporacijam, oblastvom, odnosno upravnim mestom. V stvareh, katere je Zbornica pripustila iz lastnega nagiba ali na predlog odseka po posebnem sklepu v odločitve odsekom, sklepajo odseki samostojno, ne da bi bilo treba zahtevati pritrdilo Zbornice.»

Iz prejšnjih določb je razvidno, da so zbornični odseki, torej tudi obrtni odsek glede reševanja zadev in vprašanj, ki se tičejo obrtništva, danes faktično popolnoma avtonomni in lahko ugotovim, da noben sklep obrtnega odseka ni bil od predsedstva ustavljen ali pa pod vplivom sklepov katerega drugega odseka zadržan, da se ne izvrši. Torej je onemu, kateremu gre za stvar in jaz mislim, da je to glavno, jasno, da je na plenumu podanemu predlogu že v sedanjem poslovanju Zbornice v polnem obsegu ugodeno.

Razen tega črpa baš obrtni odsek iz zborničnega proračuna na podporah za nadaljevalno šolstvo, strokovne šole, stanovske domove, združne organiza-

cije, za onemogle obrtnike, za pospeševanje obrti in za razne druge akcije največje vsote, ker je interes zborničnega predsedstva in vse zbornice, da bi bil napredek našega obrtništva čim večji in uspešnejši.

Obrtni odsek ima svojega referenta tajnika, ki sestavlja v smislu sklepov in zakonitih določb ter izkustva iz prakse, koncepte za rešitev obrtniških zadev, ki jih podpisujeta predsednik in glavni tajnik, ker se baš v tem izraža bistvo skupne zbornice, ne da bi se vplivalo na reševanje vprašanj, ki spadajo v strokovni delokrog obrtnega odseka.

Končno bi želel ugotoviti, da ma obrtništvo od skupnega zborničnega urada, v katerem je izvršena dejitev dela po specializaciji referentov samo pozitivne in praktične koristi in bi vsaka poteza v smeri izolacije odseka iz tega okvira bila neocenljiva škoda in izguba za interese obrtniškega stanu in jo kot tako gotovo nikdo izmed nas ne želi in tudi resno predlagati ne more.

Smatram, da bi bilo dobro in za sam potek borbe, ki se sedaj vodi glede tega vprašanja v obrtniških krogih, da se ta stvar pojasni, da vsi, katerim je za objektivno sodbo in točno informacijo, o tem vprašanju avtentično doznajo, kako stvari stojijo in se iz tega naslova ne bi dogajala zavajanja nepoučenih interesentov.

Kriza našega obrta

Svetovna gospodarska kriza je našla izredno močen odmev v obrtu; vsak njen udarec, namenjen kmetu, najtežje občuti seveda tudi obrtnik, kateri živi s kmetom v najtesnejših gospodarskih stikih. Kmet je glavni potrošnik obrtniških proizvodov in je velika večina obrtniških delavnic raztresena po vaseh in manjših mestih. Oslabljenje kupne moči kmetijskega konsumenta z ozirom na padec cen njegovih proizvodov ustvarja nezaposlenost v obrtniški delavnici. Kmet danes skoro ne more niti svojih najnujnejših potreb nabavljati pri obrtniku, nego jih je celo znižal na minimum. Tisto pa, kar mu je najnujnejše in neobhodno potrebno, večinoma nabavlja na kredit. Kmečki obrtnik je prisiljen dajati svoje proizvode na vero, če želi imeti vsaj malo dela in prometa. Medtem pa je tak način poslovanja za našega malega obrtnika zelo nevaren, ker v večini primerov sam nima dovolj kapitala za nabavo sirovin, pa se mora zadolžiti pri denarnih zavodih ali posameznikih proti visokim obrestim. Denarni zavodi se za posojila zavarujejo z intabulacijami in menicami, dolžnik-obrtnik pa mora na slepo zaupanje dati svoj trud in svoje delo kmetovalcu. Tak obrtnik se za par čevljev, ali za obleko ne more vknjižiti na posestvo, niti se zavarovati z menico. On torej daje svoje delo kmetu brezobresno na vero, s tem pa postavlja v nevarnost samo glavnico in mora upniku plačevati še visoke obresti. Slab poljedelski prirad, nalezljive bolezni pri živalih ali vremenske nesreče so zadošne, da obrtnika prisilijo podaljšati kmetu ta brezobrestni kredit večkrat za vse leto in se tako onesposobijo za plačevanje obresti bankam. Propast jim je neizbežna.

Ti obrtniki se torej nahajajo v izredno težkem položaju, t. j. ali ne dati robe na vero, kar znači popolni zastoj dela ali dati z nevarnostjo izgube obresti in glavnice same. Mnogi zato zapuščajo svojo obrt in se pečajo s kmetijstvom, na skrivaj pa še tudi dalje

z obrtjo, da ne bi morali plačati davek, pa tako povzročajo še težji neizhodni položaj ostalim kmečkim obrtnikom, nekateri pa se selijo v mesto, misleč, da jim bo tam bolje.

Kako pa je v mestu v obrtniških krogih?

Prvič so najemnine izredno visoke. Življenje je nesorazmerno dražje. To vse pa bi se dalo prebroditi, če bi bil vsaj promet zadovoljiv. Konkurenca je pa zavzela tako širok razmah, da vsak mora delati z izgubo. Poglejmo samo ponudbe na licitacijah, recimo mizar-skih del na novogradnjah. Prva ponudba se glasi na 100.000 Din, druga na 80.000 Din, tretja pa celo na 40.000 Din. Kakšna je to razlika? Verži li ti sti s ceno 100.000 Din? Ne! Že davno so minili taki časi. Ponudnik prav dobro ve, da mora kalkulirati s čim manjšim zaslužkom, ako želi na licitaciji prodreti in on je stvarno tako tudi kalkuliral. Pa vseeno bi zaslužil ogromno vsoto 60.000 Din — bo trdil lajik — z ozirom na najnižjo ponudbo. Ne bi; on morda ne bi zaslužil niti 10 odst.

Tu se mnogi morajo začuditi, kaj da je prav za prav na stvari. Tisti s ponudbo 100.000 Din je kalkuliral v prvi vrsti s pravo ceno samega materiala, katere vsota je največja. Tedaj je vzel v obzir še ceno delovne moči in ostale stvarne stroške pri izvrševanju dela, pa je k vsemu temu priračunal še res skromnih 10 odst. dobička-zaslužka. Torej je ta kalkulacija pravilna in poštena. Vprašati se moramo sedaj, kako je kalkuliral tisti s 40.000 Din za isto delo, a da ipak ne bi izgubil, ker mora tudi on živeti. Res je, da on ne želi izgubiti, ni pa ga niti skrb, če ne bo izgubil pri stvari kak tretji. Tak kupi material na up in ga ne plača takoj, kar je ogromnega pomena, enako pa ostane dolžan delavcem. Davka tudi ne plača, delo samo pa izvrši slabo in brezvestno. Če dobi večji predujem, se dela večkrat tudi odreče. Tožiti ga nihče ne mara, ker tak spor velja mnogo denarja, obrtnik pa ničesar nima. Taka je navadna podlaga najcenejše ponudbe.

Borza

Devize: Amsterdam 2304.01—2325.37, Berlin 1360.14—1370.94, Bruselj 797.46 do 801.40, Curih 1108.35—1113.85, London 194.30 do 195.90, Newyork ček 5711.03—5739.29, Pariz 223.77—224.89, Praga 169.56—170.42, Trst 292.40—294.80.

V drugem primeru postane recimo izvršilec dela obrtnik, ki je računal le s 5 odst. zaslužkom. Tak se zadolži za material, plača svojo delovno moč in zaupano mu delo točno izvrši, vendar pa potem lastnik objekta zaradi »težkih razmer« po osto odlaga plačilo, ter mora obrtnik plačevati upnikom po 10 odst. obresti na posojeno glav-nico, poleg tega pa trpi vsa mogoča škikaniranja, tako da delo dovrši z efektivno izgubo.

Tretji zopet ne zna kalkulirati, postavlja cene približno, pa dobi kot najnižji ponudnik delo. S tem je pokvaril isto morda kakemu solidnemu obrtniku in ga celo nehoti označil kot navijalca cen, potem pa se sredi dela prepriča, da ga ne bo mogel dovršiti. Ustavlja ga, pa se prično tožbe, pri katerih mora izgubiti in uničiti samega sebe poleg tega, da je odjedel delo drugemu razsodnemu in poštenemu obrtniku.

Koliko pa bi šele lahko govorili o konkurenci tkz. šušmarjev, t. j. obrtnikov, ki delajo brez vsake kvalifikacije in zaposlujejo enako nekvalificirano osebje. To šušmarstvo je zlasti razvito v čevljarstvu in krojaški stroki, kakor tudi v vseh onih drugih, pri katerih je potrebno relativno malo orodja. Končno prihaja v obzir tudi konkurenca industrije in konkurenca inozemskih gotovih proizvodov, ki pritiskajo našega obrtnika in ga onemogočajo v delu na deželi in v mestih.

Obrtnik je skromen. Svoje izdatke zmanjša na minimum, zato pa je tudi žilav v borbi s krizo, vendar pa brez-pogojno propada, ko se mera napolni. Izgubi se tiho brez komentarjev v javnosti in brez velikih konkurzov, ker je človek, kateremu je poštenje najbolj sveto in je ravno zaradi tega njegova propast popolna, iz katere se ne more več vzdigniti.

V prihodnjih številkah našega lista bomo pričeli vprašanja, kako odstraniti vse take težave, ki našega obrtnika silijo v obup.

Mnenja

naših čitateljev

Cenjeno uredništvo!

Prav vesel sem bil, ko sem dobil v roke zadnji »Obrtni Vestnik«, ki res tako lepo pove, kaj je prav za prav s temi zbornicami. Torej predsednik beogradske ločene obrtne zbornice g. Stojanović je res pokazal svojo barvo, ko je v Sarajevu izjavil, da se bo osnoval Savez jugoslovanskih obrtniških zbornic v Beogradu. To je čudno, da ti le gospodje vedno pokažejo svoj apetit za kake saveze ali centrale. Res, prav imate, ko pravite, da take centrale mi ne potrebujemo, ker hočemo sami neposredno in neodvisno občeati z državnimi oblastmi in vlado. Bremen imamo že itak zadosti, pa ne da si jih bomo sedaj še povečali s takimi centralami. Naše zbornice bi pa bile potem kot kakšne posrednice. Zato pa po domače povem, da iz dežja pod kap res ne maramo.

Obrtnik z dežele.

Kdo bo gospodaril z našim denarjem?

Kakšno obrtniško (mojstrsko) zavarovanje zahtevajo drugod in kaj zahteva naše obrtništvo? Obrtniki pozor!

Našim obrtnikom je že znan obrtniški list »Zanatlija«, ki je glasilo bratskih obrtniških združenj v Srbiji in ki je merodajno za mnenje tamošnjega obrtništva, ki spada v področje ločene obrtne zbornice v Beogradu. Zanimivo je zato stališče, ki ga v tem glasilu zavzemajo tamošnji obrtniki, osebno obrtniki iz naše prestolice glede mojsterskega zavarovanja in gospodarstva z denarjem, ki se bo iz prispevkov zbiral za obrtniško zavarovanje. Tako bomo v zadnji številki omenjenega glasila predlog, da se naj osnuje centrala za zavarovanje obrtnikov za vso državo v Beogradu in eventualno (mogoče!) še ekspozitura za vsako banovino posebej.

Znano je, da ogromna večina slovenskega obrtništva odločno odklanja tako centralo in ravno tako določeno odklanja ekspozituro. Na številnih sestankih je naše obrtništvo zahtevalo, da se mora obrtniško zavarovanje, ako se sploh izvede, organizirati tako, da bo popolnoma samostojno in neodvisno za vsako banovino posebej. Le na ta način, če bodo obrtniki vsake banovine sami gospodarili z denarjem, ki se bo zbiral iz njihovih prispevkov, bodo tudi res kaj od tega imeli. Kajti le v tem slučaju bodo obrtniki imeli kontrolo, kakšno se z njihovim denarjem dela. Posebne važnosti je samostojno zavarovanje obrtnikov za posamezne banovine, ker ne bo treba velikega uradnega aparata, ampak se bo z majhnim številom uradnikov dosegla enostavna administracija, ki ne bo zahtevala veliko stroškov in bo zaradi tega denar, ki ga bodo obrtniki plačevali, prišel res v korist njim samim, kar je tudi namen zavarovanja.

Kot rečeno, zahteva naše obrtništvo, da se izvede samostojno zavarovanje obrtnikov po banovinah brez central bodisi v Beogradu ali Zagrebu in brez vsakih ekspozitur. To zahteva naše obrtništvo, ker ima slabe skušnje že zaradi sedanjega zavarovanja pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev ali kakor obrtništvo kratko reče, zaradi bolniške blagajne. To delavsko socialno zavarovanje ima sedaj svojo centralo v Osrednjem uradu v Zagrebu. In kaj tukaj vidimo? Doživeli smo presenečenje, da se je kljub splošnim protestom zavarovalnih prispevkov povišal do skrajne meje. Na nedavni seji ravnateljstva centrale, to je Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, se je ugotovilo, da znaša primanjkljaj v bolnišem zavarovanju delavcev za vso državo 31 milijonov dinarjev, v nezgodnem zavarovanju pa celo 37 milijonov dinarjev. Zaostanki na neplačanih prispevkih za vso državo pa znašajo ogromno vsoto 194 milijonov dinarjev.

Po bilanci za mesec maj 1932 je znašal zaostanek na neporavnanih prispevkih pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani okroglo 14 milijonov dinarjev. Na podlagi statistike je razvidno, da odpade od tega zaostanka na stavbno stroko 14%, na lesno stroko 17%, na malo obrt 21%, na industrijo (železarsko, tekstilno in drugo) 22%, na gospodinjstvo 1,5% in na ostala podjetja pa 12,5%.

Eksekucijski odsek v Ljubljani je leta 1931. izvedel potom sreskih načelnikov 5.830 izterjatev ter predlagal 6.508 sodnih rubežev in viknjižb. To število se je prejšnje leto gotovo še povišalo, ker je že v prvi polovici lanskega leta bilo urvedenih 3.059 političnih izterjatev ter 3.760 sodnih izterjatev. Prisilno izterjavanje se pojavlja vedno bolj pogosto. To dovolj pove! In kje je iskati zdravila? Edini izhod je le v decentralizaciji zavarovanja, ki je zato tudi naša zahteva. Dosedanja do skrajnosti izvedena centralizacija delavskega zavarovanja, v katerega morajo tudi naši obrtniki plačevati za svoje nastavljenice visoke prispevke, je v prvi vrsti vzrok za tako težak položaj, v katerem se danes nahaja socialno zavarovanje sploh. Ta sedanja centralizacija delavskega zavarovanja zahteva prevelik aparat, ki ogromno stane in ki poleg tega otežkoča hitro poslovanje. Uprava je postala tako komplicirana, preokorjena in tudi predraga. Zato se nam ne sme očitati, ako trdimo, da taka uprava ni ne gospodarska, pa tudi ne socialna, ker sama potroši prevelik del prispevkov. Vse naše organizacije zahtevajo, da se uprava delavskega zavarovanja decentralizira tako, da posta-

nejo okrožni uradi popolnoma avtonomni po posameznih pokrajinah in da se centralizacija delavskega zavarovanja ukine.

Zaradi tega se moramo čuditi, kako more »Zanatlija« odnoso njegov dopisnik predlagati tudi za mojstrsko zavarovanje ustanovitev centrale. Dopisnik v »Zanatliji« sam glede delavskega zavarovanja pravi, da je to birokratska ustanova, ki se razvija v vsakem oziru v negativni smeri. Kljub temu pa, da sam priznava neuspeh sedanje ureditve delavskega zavarovanja in kljub temu, da imamo prebriške izkušnje s tem zavarovanjem, ki zaradi svoje centralizacije žene bremena zavarovanja vedno kvišku, tako da jih obrtnik več ne more zmagati, kljub temu predlaga pisec v »Zanatliji«, da se naj ustanovi za mojstrsko zavarovanje neka centrala, kamor bi se stekal denar iz vse države, a posamezne banovine naj bi dobile samo neke brezpomembne ekspoziture, a še to le »eventualno«, torej če bodo to gotovi gospodje v centrali smatrali za potrebno.

Kaj bi to pomenilo za nas? Ali se moremo strinjati s stališčem, ki je izraženo v »Zanatliji«. Ali se naj sedaj centralizira še obrtniško zavarovanje? Nikakor ne!

Na podlagi števil in na podlagi cele slike, kakor smo jo gori podali, je mogoče edino pameten zaključek in ta je,

Pripravljalni tečaj v Litiji

Na prošnjo krojaških mojstrov iz Litije in Smartna, in na inicijativno združenje krojačev in krojačic za sodni okraj Litija v Zagorju, je kr. banska uprava v Ljubljani priredila v Litiji prikrejvalni tečaj za krojače. Tečaj se je vršil v času od dne 9. decembra p. t. l. ter se zaključil v soboto dne 29. januarja. Tečaj je obiskovalo 12 redno obiskujočih tečajnikov, med katerimi so bili poleg mlajših tudi starejši krojaški mojstri. Vsi tečajniki so vestno sledili naukom priljubljenega strokovnega učitelja g. Alojzija Knaflja iz Ljubljane, kateri je poznan med tukajšnjimi krojači in šiviljami, še iz damskega prikrejvalnega tečaja, kateri se je vršil spomladi preteklega leta. — V soboto se je vršil v salonu g. Maksa Lajovica v Litiji zaključek tečaja ter so obiskovalci ob tej priliki dobili tudi izpričevala. Ob zaključku tečaja je nagovoril

da se zavarovanje obrtnikov izvede za vsako banovino čisto posebej, ker le na ta način bomo imeli manjše stroške, zaradi tega tudi manjše prispevke ter res pravo zavarovanje obrtnikov, ne pa tako rekoč zavarovanje aparata. Tako enostavno in z majhnimi stroški zvezano zavarovanje obrtnikov si naši slovenski obrtniki žele in ga zahtevajo, če pa ne, pa raje vidijo, da se socialno zavarovanje sploh ne uvede. Predlog, da se naj z majhnimi stroški zvezano zavarovanje obrtnikov izvede za vsako banovino posebej, je v interesu samega zavarovanja in vsega gospodarstva vse države, ker vse drugo, kar je predrago, povzroča upravičeno samo razburjenje in slabo voljo. Glede socialnega zavarovanja obrtnikov bomo v prihodnji številki navedli še par prav zanimivih primerov, iz katerih bo razvidno, da je naše stališče pravilno.

Pri tej priliki se pa moramo nehote spomniti na konferenco v Brodu pred tremi leti, ko so beograjski tovariši prišli z zahtevo, da se ustanovi v Beogradu poleg centrale obrtniških zbornic tudi še centrala za obrtniško zavarovanje. Obrtniški delegati iz dravske banovine so odločno nastopili proti centralizaciji in je zato takrat propadla. Vidimo pa, da se gotovi gospodje še niso izučili in poboljšali in da danes zopet zahtevajo centralizacijo obrtniškega zavarovanja, zato je potrebno, da je naše obrtništvo budno na straži ter da z vso odločnostjo nastopi proti takim poizkusom, ki bi na eni strani naprtili našemu obrtništvu bremena, ne da bi ono na drugi strani imelo od tega res prave koristi.

Važnejše določbe zakona o obrtih

(z dne 5. novembra 1931. leta)

za

službodavce in službojemnike

Priredil po hrvatskem priročniku prof. Stj. A. Marčića

Vladimir Pfeifer.

naročite pri svoji zadruzi za ceno Din 15.— za izvod. Na 100 straneh brošure so vse važnejše določbe obrtnega zakona zbrane v najpreglednejši obliki, pridejana so pravila združb in dozdej izšli pravilniki in uredbe.

Vsakemu obrtniku in izpitnemu kandidatu nujno potreben priročnik.

stopkom, z licitacijo, brez posebnega projektiranja in nadzorovanja, temveč lahko kar z ukrepi na licu mesta.

Pred 15 leti, ko je bilo naše gradbeno obrtništvo še v povojih, bi bilo morda še vse to upravičljivo. Danes imamo v naši državi in še posebno v naši banovini lepo število že prav dobrih gradbenih podjetij in to število še narašča od leta do leta. To poraščanje števila gradbenih podjetij in vobče gradbenega obrtništva, je posledica dobrega razvitega obrtnega in tehniškega šolstva pri nas in ne pa toliko kot potreba na našem gradbenem in obrtnem trgu — absolventi raznih teh šol morajo pač dobiti zaposlitev.

Pri današnji konkurenci na gradbenem trgu in v dobi, ko številna gradbena podjetja in obrtniki komaj še živijo, ko gredo taka podjetja pri razpisih javnih del do skrajnega minimalnega zasluzka, ki prevzemajo dela čisto za tako nizke cene, da krijejo svoje režijske stroške, da ne bi bilo treba odpustiti osebja, ko mora podjetnik posvetiti vso svojo usposobljenost in pozornost razpisnemu delu, da še odreže aktivno — pač ni umestno, da jemlje javna oblast in uradi še tisto malo dela za vršitev takih del namenjenim podjetjem in obrtnikom.

Lažno, odnosno vsaj v večini primerov je neresnično, da doseže javna uprava v vršitvi raznih gradbenih in drugih obrtniških del kakšne prihranke. S površnimi računi na papirju oblaži pač navadno izkažejo, da so v lastni režiji izvršena javna dela cenejša in doseženi prihranki obilni. Če pa se vpošteva pri takih računih res vse izdatke in to so poleg drugega tudi plače uradništva, ki je bilo za tako v lastni režiji izvedeno delo zaposleno, nadalje penzijske obremenitve javne uprave s tem uradništvom in predvsem izgubo javnih dajatev, ki jih morajo plačevati privatna podjetja, potem bi izgledal finančni efekt v lastni režiji izvedenega dela v večini primerov najbrže zelo žalostno.

Strokovnjak, ki stvarno motri posamezna dela, ki jih v zadnjem času vrši javna uprava v lastni režiji, lahko vidi, kako neekonomično se navadno dispotira z delavstvom in materialom, ker redkokdaj vodi tako delo res izkušen strokovnjak in v mnogih primerih je končano delo še nestrokovnjaško in manjvredno, vključno večji potrat energije in gradiva. Seveda so pa tudi častne izjeme, če javna uprava slučajno naleti na posebno ambicioznega in vestnega uradnika.

Je še drug vzrok, zakaj ni priporočljivo, da izvršujejo javni uradi razna gradbena in obrtniška dela kar v svoji režiji z lastnim osebjem. Ne samo dejstvo, da osebe ne bo tako stvarno in gospodarsko zaposleno na podlagi res temeljitega preudarka, v kar sili privatnega podjetnika bolj za eksistenco, — temveč tudi možnosti, da posamezni javni uradniki lahko izvršujejo javno osebje in material v svojo osebno korist. Že samo, da se odvrne odji, da bi bilo možno kako nezakonito izkoriščanje, bi moral biti zadosten vzrok, da se preneha s takim načinom izvajanja javnih del.

Javne oblasti odnosno uradi naj zaposljujejo svoje osebje raje zato, da se bodo javna dela res temeljito (preudarno) in pravočasno razpisovala, da se bodo javno privatnim podjetjem oddala dela res izvrševala solidno, točno po pogojih razpisa ter po oblastnih predpisih, da se bodo tako dela takoj obračunala in se preskrbelo, da ne bo podjetje brez potreb čakalo mesece in mesece na izplačilo svojega zasluzka. Če pa imajo javne oblasti za te naloge preveč osebja na razpolago, naj ga reducirajo. Privlačno je, da bi davkoplačevalci prispevali za to, da se njih same prikraštuje z neuvidevnostjo na njih lastnem zasluzku.

Mnenje glede izpremembe § 40 zakona o obrtih

Zbornični član g. Bricej Ivan je podal na zadnji plenarni seji Zbornice TOI spodnje mnenje glede izpremembe § 40 zak. o obrtih in je Zbornica sklenila ukreniti vse potrebno, da se citirani paragraf izpremeni tako, da naj bi javne oblasti in uradi oddajali vsa javna gradbena, kakor tudi druga obrtniška in industrijska dela potom javnega razpisa, kakor to predpisuje zakon o državnem računovodstvu.

Mnenje g. stavbenika in zborničnega člana se glasi: »V zadnjih letih se čimdalje bolj množijo primeri, da izvršujejo javne oblasti in uradi (občine), banovine, vojaške oblasti itd., razna javna dela v lastni režiji, to je s svojim osebjem. Zgodilo se je celo pred nedavnim časom, da je hotela banovina prevzeti kar neko privatno gradbeno podjetje z vso opremo in osebjem, da

bi z njim vršila razna javna dela, namesto, da bi se jih razpisavalo in oddajalo licitacijsko.

Oblastem in pa tudi prebivalstvu, a tudi le onemu, ki samo površno opazuje in o stvari globlje ne razmišlja, izgleda tak način izvrševanja javnih gradbenih in tudi raznih obrtniških del simpatičen. Čemu pač naj se nebi prihranilo na izdatkih, če pa ima javna uprava itak na razpolago uradništvo in morda celo delavstvo, ki so zmogni izvrševati taka dela. Čemu naj bi dobiček vtaknilo v žep privatno podjetje, ki ga pa lahko raje javna uprava odnospo urad. Čemu se naj bi izgubljalo čas z izdelavo z licitacijo potrebnih razpisnih pripomočkov in načrtov, ko se pa delo lahko izvrši mnogo hitreje, brez izgubljanja časa z uradnim po-

V novem letu

»Slovenec« je priobčil pred kratkim članek, ki slika gospodarski položaj v minulemu letu s pogledi na bodočnost. Ker bo članek zanimal po svoji globoki sodbi na gospodarski položaj tudi širši krog naših cenj. čitateljev, ga v našem stopnem s privoljenjem uredništva v celoti priobčujemo.

»Ali bo kmalu kaj bolje?«

To vprašanje samo na sebi izgleda sicer povsem preprosto, toda odgovor nanj se pa zdi dokaj težak, ako ne skoraj nemogoč. Izredne nepravilnosti, ki vladajo, postajajo vedno bolj zamotane in prepletene. Ne dopuščajo nam, da bi mogli vsaj približno vedeti, kaj nas še čaka in kaj nam bližnja in daljnja bodočnost prinaša ozir. prikriva.

Krize, kakršne danes preživljamo, svetovna zgodovina ne pomni. Zato tudi tako dolgo traja in je rešitev sodobnih problemov, ki so z njo v zvezi, toliko otežkočena. Manjkajo nam primeri, omajane so teorije ekonomskih sistemov, svetovno gospodarstvo je iztirjeno ali vrženo iz svojih tečajev. Če vse to premostimo, jasno vidimo, da sedanja gospodarska depresija ni posledica samo nekega konjunkturelnega valovanja, ki se po naravnem zakonu izravnovanja pojavlja in v časovnih presledkih zopet izgine. Ona pomeni mnogo več. Ako samo zasledujemo razvoj gospodarskega stanja zadnjih preteklih dveh desetletij, moramo ugotoviti, da segajo prvi znaki krize daleč nazaj in da je že v letih pred svetovno vojno kriza imela svoj početek v nadprodukciji, ki je že takrat povzročala mnogo skrbi nekaterim državam. Bistvo današnje krize se najbolj neprijetno izraža pač v tem, da so široke plasti ljudstva prišle v stisko ter občutijo pomanjkanje, da osiromašenje zadobiva vedno večji obseg, ko na drugi strani stoji produkcija, ki je močnejša in zaloge blaga neizkoriščene in jih ni mogoče zamenjati za denar.

Nikakor še ne moremo računati, da bi današnja gospodarska težka kriza, pa naj se njen potek obrne kakor hoče, kar kmalu minila. Tudi tedaj, ko bo doseženo dno, bo šlo le počasi zopet navzgor. Nekateri gospodarstveniki trdijo, da je to dno že sedaj doseženo, vendar po mojem mnenju se še ne moremo z gotovostjo temu naznanju priključiti. Posamezne gospodarske enote so si morda že nekoliko opomogle in bodo ene poprej druge zopet nekaj kasneje prišle na pot ozdravljenja. Vendar mednarodni trg kapitala pa prav gotovo še dolgo ne bo dobil nazaj pravega zaupanja, brez katerega se mednarodni finančni in trgovski kredit ne more razviti in sploh ne obstojati.

Spričo teh okoliščin ne moremo pričakovati, da pride naglo izboljšanje naših gospodarskih razmer. Ne smemo se dosti zanašati na tujo pomoč, temveč je veliko večje vrednosti, da do skrajnih mej možnosti izkoristimo svoje lastne moči in storimo vse, da pridejo te do svoje popolne veljave. Novi gospodarski polet bo brezdvomno mogel polagoma napredovati samo vzporedno z rastjo in tvorenjem kapitala in iz tega izvirajoče kupne moči najširših slojev prebivalstva. Vsak drugi trenutni zamah bo samo prehodnega značaja, ker neizpodbitno dejstvo je, da šele naraščanje kupne moči je v stanju, ki dvigne gospodarstvo iz zastoja in da prinese preokret današnjega stanja na bolje.

Smatrati moramo vsekakor predpogoj vsake smotrene rešitve zamotanih gospodarskih vprašanj in problemov krize temeljito poznavanje vseh činiteljev, ki vplivajo na cene, kupno moč in vrednost denarja ozir. na vrednotenje dobrin v splošnem. Vsak poskus preureditve denarnega ali kreditnega sistema, pri katerem ne bi teh činiteljev upoštevali, nam ne more prinese pravega uspeha, marveč se bo izjalovil.

Slišimo izgovore, češ pri sedanjem stanju razmer denar, vložen v denarni zavod, izgubi razpoložljivost in ga v času, ko ga rabin ne morem dvigniti. Ta pripomba je enako le relativna. Razpoložljivost denarja je odvisna od nasprotnih činiteljev, ki povzročajo pomanjkanje gotovine. Odvisna je v prvi vrsti od onih, ki ga brez potrebe zadržujejo izven prometa, ki ga odtegujejo od njegove prave funkcije. Razpoložljivost denarja torej takoj lahko nastopi, kakor hitro neha njegovo te-zaviranje.

Denar, ki ni v prometu, moramo smatrati za mrtev kapital ali bolje rečeno, tak denar ruši kapital, ker denar prav za prav ni kapital; kapital se namreč ne da tiskati, ampak se samo z delom in štednjo pridobiva. Zato se tezaviranje ne da niti zamisliti do brezkončnosti, marveč mora preiti ali slej iz tega ali onega vzroka prenehati. S splošno gospodarskega vidika je torej čisto vseeno, po kateri poti se skrili denar zopet vrača v promet. Pomembno more biti le, v kakem razdobju se to vrši in za kako množino gre.

Iz vsega tega lahko sklepamo, da je današnje skrivanje denarja nesmiselno in za lastnike kakor tudi za splošno gospodarstvo zelo škodljivo. Kakor vse kaže, se tudi pri nas brezplodno tezaviranje denarja zmanjšuje, ker je mnogo pripadnikov te misli prišlo do prepričanja, da se jim to ne izplača. Gotov strah, ki so ga imeli, da bo to in ono, kar so smatrali kot nevarnost, nastopilo, je bil nepotreben in so tako prisiljeni, da izpremene svoje ravnanje. Vsako čakanje je utrudljivo in ga skušamo na en ali drug način odpraviti; tako danes ta preplašeni denar težko čaka ugodne prilike, da se zopet prikaže iz skrivališča in da pride v promet. Ne samo ti, nego tudi mnogi drugi argumenti so, ki dajejo nade, da v tem oziru lahko računamo na izboljšanje.

Daljnji potek krize bo neizogibno prinesel dokaze in prepričanje, da je protekcionizem največje zlo in da radi tega danes največ trpi gospodarstvo zlasti malih narodov in držav. Pravega gospodarskega miru, ki je človeštvu tako potreben, ne bo tako dolgo, dokler bo zaščita posameznih na škodo drugih podpirana in z zakonom priznana. Kar tiče naše razmere, bo bližnja bodočnost morala posvečati veliko skrb domačim potrebam gospodarskega življenja. Po mojem mnenju bo ena najvažnejših nalog naše gospodarske politike, da našo domačo produkcijo pravilno uravna in jo prilagodi domačim potrebam in zahtevam in tudi narobe. Pred vsem bo treba napraviti gospodarski načrt za smotreno vzporedno sodelovanje vseh gospodarskih činiteljev. Brez podrobnega do popolne natančnosti od spretnih rok izdelanega gospodarskega in finančnega programa, ne bo mogoče najti pravih odnosnih faktorjev, ki naj uravnajo naše privatno gospodarstvo v harmonično enoto. Ta nedostatek ravno dosedaj tako težko občutimo. Resnici na ljubo moramo priznati, da se v današnjih dneh še prav posebej utrjuje prepričanje, da je boljša bodočnost največ odvisna od lastnih moči in od preudarnosti in spretnosti voditeljev. Odločilnega pomena bo tudi za nas kako si bomo znali v stiski pomagati, kako bomo umeli posamezne stanove med seboj združiti in v njihovem hotenju zbližati. Zrušena pota gospodarskih sistemov vodijo nujno do tega, da bo v bodoče gospodarsko delovanje usmerjeno bolj k urejeni ozir. uravnani gospodarski osnovi ter ni izključeno, da se približujemo dobi gospodarjenja nekako po načrtu. Z drugo besedo rečeno: gospodarstvo bo moralo popustiti v sebičnosti in pridobiti več razumevanja za človeka in za odvisnost njegovih interesov, kar obenem zahteva več solidarnizma in več smisla za skupnost.

Misli samopomoči lahko pripisujemo še večji pomen. Ravno za naše razmere najdemo v njej najbolj primerne oblike za izpopolnitev naše gospodarske organizacije, kajti le tako bo mogoče, da še bolj spoznamo potrebo tesne vzajemnosti in medsebojne podpore.

Preteklost nam prinaša tudi bridke izkušnje in nekaterikrat lahko spoznamo, da smo dosti grešili, ko smo hoteli brez pravega premisleka posnemati v svojem dejstvom drugače, mnogo bogatejše narode. Ni bilo prav, ko smo hoteli njihove načine pridobivanja kratkomalo presajati na naša tla. Blesk pretirane modernizacije je nekaterikrat zaslepil tudi naše, drugače splošno konzervativne poglede.

Priznati moramo, da smo se v marsičem motili in da so naši računi večkrat bili napačni. Da smo v preteklosti bili bolj odločni, bi gotovo danes imeli nektero skrb manj in tudi pot sanacije bi bila krajša in cenejša. Tudi v tem se bo treba preorientirati.

Še nekaj, kar tudi ob tej priliki ne smemo prezreti, je resnica: nizke cene kmetijskih pridelkov in izdelkov tudi pri nas najslabše učinkujejo. Naš

kmečki stan je najtežje prizadet ravno vsled tega, ker ne more svojih pridelkov prodati po vsaj količinski zadovoljivi ceni. Odkar padajo cene žitu, lesu, koruzi itd., vidno raste revščina na deželi. Kmet se mora zadolževati. Zvišanje cen kmetijskih pridelkov in s tem združeno izboljšanje kupne moči naše vasi, je danes in bo ostalo tudi v bodoče eno najbolj perečih vprašanj, ki nujno čaka povoljne rešitve.

Kakor vidimo, nam komaj pričeto novo leto 1933 prinaša velike naloge. Doba preureditve gospodarstva je pred nami: prilagoditi se bomo morali novim razmeram in na skrajšani podlagi kredita in kapitala zadobiti zopet ravnotožje. Graditi bo treba, dosti znova in tudi na novo.

Pomnimo, da smo narod, ki ima na razpolago le neznatna sredstva in je treba zato z njimi toliko bolj previdno in varčno ravnati. Ne zadostuje, da imamo trdno voljo in veselje do dela, glejmo, da si pridobimo tudi moč dobrega gospodarja. Dosti truda nas še čaka, marsikaj bo treba popraviti. Gostimo zaupanje in vero v svoje, ker v tem je naša moč in naš uspeh.

V našem spremljanju naj prevladuje prizadevanje, da ne smemo zaostati za drugimi. Imejmo upanje, da tudi kriza ne more brezkončno trajati, čimprej jo premagamo, tembolj bomo usposobljeni za novo dobo, ki prinaša novo, vsekakor razčiščeno gospodarsko življenje in delovanje. —cc.

Nekaj nujnih predlogov, sprejetih na plenarni seji zbornice TOI v Ljubljani

1. Zbornični član g. Vrečar Ivan stavi predlog za znižanje davka na poslovni promet za obrtništvo: »Pri obrtnikih tvori glavni del davku na poslovni promet zavezanih prejemkov delovni zaslužek (ročno delo), ki je poleg davka na poslovni promet obremenjeno še z visoko pridobitno. Po zdvojitve davka na poslovni promet je obrtništvo jako občutno prizadeto in bo pobiranje podvojenega davka še bolj poslabšalo že itak težke prilike obrtništva. Ker se mora delovni zaslužek vedno in povsod favorizirati napram podjetniškemu dobičku, nujno predlagam, da se davek na poslovni promet, v kolikor ga imajo obrtniki, za promet uslug, zniža na 1 odstotek.«

2. Zbornični član g. Golčar Jernej stavi predlog radi vrnitve taks, ki so bile pobrane od obrtnih oblastev za registracijo obrtov: »Glasom odredbe obrtnega zakona čl. 456, odstavek 2. in 3. so morali vsi imetniki obrtnih pravic predložiti svoje listine (koncesije, obrtne liste itd.) oblastvu v svrhu registracije. Opaža se, da oblastva kljub odredbam obrtnega zakona §§ 456 in 436, s katerimi so take prijave in registracije oproščene vsakršne takse, pobirajo za vsak potrjeni in vrnjeni obrtni list takse v znesku Din 5.—, da celo Din 20.—. Ker so te takse v nasprotju z določili obrtnega zakona, predlagam za opozoritev kr. banske uprave dravske banovine na nedopustnost pobiranja teh taks s prošnjo, da ta izda na podrejena oblastva primeren poduk in odredbi, da se vse te takse, kjerkoli so bile predpisane in pobrane, vrnejo.«

3. Zbornični član g. Vrečar Ivan stavi predlog radi odprave zgradarine: »Zgradarina, ki jo morajo plačevati obrtniki, osobito na deželi, se občuti kot jako krivičen davek. Često obrtnik bolj kmetuje, kakor pa njegov sosed kmet, ki je oproščen zgradarine. Ker gre za neenakost in nepravilno obremenitev obrtnika v primeri s kmetom, predlagam, da zbornica poslovno zahteva na merodajnih mestih, da se obrtniki, ki uporabljajo sami svojo hišo, oproste zgradarinskega davka.«

4. Naslednji njegov predlog za oprostitve obrtniških obratov od trošarine na električno se glasi: »Poleg podvojitve davka na poslovni promet je obrtništvo v zadnjem času občutno prizadeto tudi trošarina na električno, ki povzroča obrtniku velike stroške in nepravilnosti, ker mu drage naprave za pogon strojev z električno preveč podražuje. S tem mu povišuje režijo tako zelo, da mu jemlje konkurenčno možnost. Predlagam, da se obrtniški obrati za porabo električne struje oproste trošarine in v ta namen izpremeni predmetni zakon.«

Zbornica je stavljen predloge sprejela.

Kaj je novega?

Sušak — svobodna cona Avstrije?
»Neues Wiener Tagblatt« prinaša vest, da se vrši v beograjskih gospodarskih krogih živahna propaganda, da se Avstriji omogoči in se ji da v enem jugoslovenskih pristanišč svobodna cona. V prvi vrsti se pri tem omenja Sušak, toda avstrijski gospodarski krogi izjavljajo, da je ta luka pretesna.

Prometni davek za zaklano živino.
Po sporočilu finančnega ministra se mora pobirati prometni davek tudi od zaklane živine, ki je namenjena za izvoz. Šele po izvozu živine more izvoznik zahtevati, da se mu vrne plačan prometni davek.

Zmaga de Valere na Irskem. Po zadnjih rezultatih so bile završene volitve na Irskem s popolno zmago de Valere. Valera je dobil 53 mandatorov, Cosgrave 35, neodvisni 8, centrum 7, laburisti 6, neodvisni laburisti 1.

Hitler — državni kancelar Nemčije. Predsednik republike Hindenburg je imenoval Adolfa Hitlerja za državnega kancelarja. V njegovi vladi, ki je bila zasilo sestavljena, sta zastopana tudi Hugenberg in Papen. Vest o tem imenovanju in sestavi te vlade so sprejeli socialisti z velikanskim ogorčenjem. Ker pa sedanja vlada še ne razpolaga z zadostno parlamentarno večino, so začeli narodni socialisti snubiti centrum.

Tudi Francija bojuje na vladni krizi. Mandat za sestavo nove vlade je dobil Deladier. Nova vlada bo sestavljena v glavnem iz radikalov in bo predstavljala takozvano vlado napredne koalicije.

Demarša Velike Britanije. Kakor znano je bila pred nedavnim preko Avstrije odpremljena iz ene sosednjih nam držav velika zaloga orožja. Ambasadorji Velike Britanije v Rimu, na Dunaju in v Budimpešti so podvzeli energično demaršo pri vseh treh vladah, da dobe točno pojasnila o aferi prodajanja orožja v Srednji Evropi.

Nazadovanje števila telefonskih naročnikov. American Telephone & Telegraph Comp. je izgubila v letu 1932. — 1.653.000 telefonskih naročnikov.

Znatno podraženje kruha v Zagrebu. Včeraj so v Zagrebu podražili cene kruha: beli kruh je podražen za 25 para, polbeli za 50 para in črni prav tako za 50 para. Potem takem prodajajo zdaj v Zagrebu kruh: beli po 4.75 Din, polbeli po 4.50 Din, rženi po 4 Din, črni pomešan s koruzno moko po 3.50 Din. To pa kaže še niso definitivne cene in Zagrebčani pričakujejo še nadaljnje povišice cen.

Onim, ki jim je boj proti šušmarstvu samo na jeziku, v resnici pa sami šušmarijo

Pristaši ločenih zbornic in Društvo jugoslovanskih obrtnikov je treba jasno povedati, da se slovensko obrtništvo ne bo več dalo zapeljivati njegovim puhlim frazom in lepo donečim besedam. Ti gospodje sicer govore in vpijejo proti šušmarstvu, a sedaj se je izkazalo, da jim je to samo na jeziku in da celo njihova organizacija sama šušmari. Tako smo zadnjič zvedeli na zborovanju gostilničarjev iz vse dravske banovine, da je Društvo jugoslovanskih obrtnikov dravske banovine, podružnica Celje, vzelo v najem gostilniške lokale v Celju brez predpisane obrtnega dovoljenja. Na ta način je organizacija pristašev ločenih zbornic pričela šušmariti in sedaj se vodi proti njej preiskava. Pristašem ločenih zbornic, ki sami šušmarijo, bodo zavdni slovenski obrtniki pokazali vrata.

Za zaščito čevljarških obrti pred veleindustrijo

Na svoji zadnji seji je trgovsko obrtna zbornica v Varšavi sprejela predlog zakona o zaščiti čevljarških obrti. V smislu tega predloga bo dana ministru industrije in trgovine oblast, da v primeru velike brezposelnosti v čevljarški obrti odmeri posameznim tovarnam čevljev količino (kontingent) čevljev, ki jih smejo izdelati za tri leta. Če se to dogodi, skliče omenjeni minister čevljarški svet, v katerem bodo zastopani predstavniki čevljarških obrti. Tvornice bi smele prekoračiti omenjeni kontingent edino v primeru, da dokažejo, da delajo za izvoz.

Josip Windischer (Novo mesto):

Vprašanje elektrifikacije Dolenjske

Pereče in neodložljivo je vprašanje elektrifikacije Dolenjske. Dolenjska je namreč najslabše preskrbljena z električno energijo, vsled tega apeliramo na vse merodajne činitelje, da se čimprej uresniči naša iskrena želja s tem, da se podaljša električno omrežje iz državne Velenjske elektrarne in Kranjskih deželnih elektrarn preko Grosupljega, Trebnjega, Novega mesta, Metlike spojeno s Črnomljem, Karlovcem in Zagrebom.

Z navedenim električnim omrežjem se more toliko zanemarjena in zapuščenjena Dolenjska dvigniti na ono gospodarsko stopnjo razvoja, ki ji pripada po njeni krasni legi za industrijski razvoj in tujski promet. Sedanje male elektrarne ne zadostujejo za lokalnim potrebam, poleg tega pa so skrajno drage, kar je velika ovira tudi za najmanjši razvoj male obrti, tem manj pa je misliti na druge gospodarske panoge.

Naše dolenjsko ljudstvo je delaželno, skromno ter z malim zadovoljino, a kako naj se preživlja, če mu nikdo ne proži dela, da bi se zamoglo preživljati s skromnim zaslužkom. Dolenjska ni agrarna pokrajina, da bi se mogla s poljedelstvom preživljati; ljudstvo potrebuje službo, a kdo mu ga da in nudi, ako ne zdrav industrijski razvoj. Vodne sile se ne dajo izrabiti z električno energijo, torej ni drugega pripomočka in nadla, kakor ta, da se podaljša omenjeno omrežje elektrike in s tem dvigne narodovo blagostanje in omogoči v doglednem času ljudstvu obstanek, da se bode preživljalo na domači zemlji. Dolenjski obrtniki se zavedajo, da jim bo s preskrbo cenene električne energije omogočen nadaljni razvoj.

Kriza tudi v Ameriki

Ker ni denarja, zamenjujejo pridelke

Newyorški poročevalec »Daily Herald« poroča o zanimivih pojavih ameriške krize, ki kažejo, kako globoko je zajela sedanja gospodarska depresija ves svet.

Dva milijona državljanov devet in dvajsetih držav ameriške Unije se danes pod pritiskom razmer vrača k sistemu zamenjave blaga. V Ameriki obstoji že kakšnih 150 »menjalnih borz«, ne vstevši nebroj farm, ki živijo že dolgo od samega zamenjavanja, iz enostavnega razloga, ker nimajo kmetje v Ameriki pri hiši niti centa gotovine.

Nedavno je oče nekega dijaka, ki se je hotel vpisati na univerzo v Louisiana, ponudil govedo namesto vpisnine. Poslal je vodstvu zavoda čisto uradno vprašanje: »Ali lahko plačam šolnino v naravnih dobrinah?« Odgovorili so mu, da je to umevno samo ob sebi in so mu sporočili, da sprejmejo bombaž ali živino prav radi namestu čeka ali denarja. Zdravniki na kmetih že dolgo ne zaračunavajo svojih obiskov pri bolnikih v gotovini, ampak jemljejo prašiče, tele, kure, kure, pridelke in podobno.

Tako pa ni samo na kmetih. Tudi v mestih se kupčuje z enakimi sredstvi. V New Yorku, Wallstreetu, v bližini najmočnejših denarnih zavodov sveta stoje štiri »zamenjevalnice«. Ni čudno, da takšne kupčije vznemirjajo kralje zlata in jim kradejo spanec.

V Kaliforniji je postalo že naravnost običaj, da ponujajo brezposelni delo za živila in staro obleko. V Los Angelesu so na ta način zaposlili okoli stotisoč delavcev. V Minneapolisu pa so osnovali brezposelni celo svojo »banko«. Nji izročajo svoje delovne sile in podjetje skrbi za njih zaposlitev, oskrbo in vse, kar zahteva življenje od človeka.

V mnogih krajih se je razvil poseben sistem trgovine. Ljudje ponujajo zelenjavo, sladkor, moko, kruh, sadje in podobno v zameno za druge pridelke ali izdelke. Neka restavracija daje n. pr. zajtrk, kosilo in večerjo za gori navedeno blago. Vsak obrok hrane stane 10 centov — v blagu. Nekateri trgovine prodajajo na ta način pohištvo, obleke, orodje, celo avtomobili in pnevmatike gredo na ta način v promet. Najbolj čudno je pri tem dejstvo, da se vsa ta kupčija razvija brez centa gotovine.

Na borzah za zamenjavanje v New Yorku se takisto trguje brez denarja. Tam ponujajo les, suknje, obutev, živali, celo dragulje v zameno za repo, maslo in gosti. Služilcem lahko ponudijo na takšnih borzah svoje zdrave moči v zameno za te predmete. Neki newyorški mizar prodaja svoje izdelke samo za mleko, katerega razpečava naprej. Niko redki tudi primeri, ko zamenjujejo bokarske rokavice za rjuho in elišno.

Ta trgovina je posebno živahna na ameriškem Zapadu, kjer se morajo denarno šibki sloji boriti z bankrotom, a se nočejo ukloniti denarnim mogotcem, ki skrivajo svoje zlato v tajnih blagajnah.

Opozorilo

Opozorilo načelstvom kmetijskih posredništev glede pobiranja naročnine za »Kmetovalca« in članarine Kmetijske družbe. S prenosno Kmetijsko družbo v zadruge so nastale nekatere nejasnosti pri pobiranju naročnine za »Kmetovalca« v znesku 25 Din in članarine ali zadružnega deleža v znesku 10 Din, katerega je plačati vsakemu pristopivšemu članu k zadrugi enkrat za vselej. Vsled tega podajamo potrebnega pojasnila. — Prvevsem je vplačanje naročnine za »Kmetovalca« nujno, ker se vsake številke lista tiska samo toliko, kolikor je bilo do časa izdaje naročnikov. Poznejši naročniki torej ne bodo mogli prejeti vseh števil. Na to opozarjamo osobito načelstva in tajništva posredništev, sploh vse nabiralce naročnikov za »Kmetovalca«. — V. l. številki »Kmetovalca« smo natančno pojasnili, kako se bo list urejeval in izdal. Poleg strokovnega dela bo izhajal tudi »Vnovčevalec«, v katerem bodo pojasnjene vse zadeve glede posredovanja in nakupa pridelkov naših članov in naročnikov. Član brez glasila »Kmetovalca« nikakor ne more biti pošten o vseh poslih, ki jih izvršuje Kmetijska družba za svoje člane. Zato podajamo, da je neobhodno potrebno vsem članom naročiti in čitati tudi »Kmetovalca«. Dejstvo je, da je naše glasilo najcenejši list v državi in izven nje, ki ga izdaja kaka stanovska organizacija. Zavedamo se v polni meri denarnih težkoč na kmetih, ali kdor čita in se ravna po svojem stanovskem glasilu, ga zamore samo en nauk ali pravočasno opozorilo čestokrat obvarovati velike izgube, nesreče pri živini, pridelkih itd. — Uspeh, kako bo Kmetijska družba delovala za svoje člane in naročnike, gotovo ni odvisen samo od vodstva, temveč tudi od svojih delovnih podružnic in zavednih članov. Težki časi nas silijo, da se združujemo in organiziramo čim tesneje po stanovi, zato smo prepričani, da število naročnikov na »Kmetovalca« in naših članov ne bo padlo, ampak se bo še povečalo. — Da je Kmetijska družba krenila na pravo pot pomagati svojim članom in naročnikom, so dokaz mnogi goštevili zahvalna pisma in osebne zahvale že sedaj, pri komaj začetem delu. Opozarjamo torej načelstva in ostale nabiralce, da se zavzamejo za dobro stvar in nam pridobijo čim več naročnikov in članov. Čim več nas bo, tem močnejša bo Kmetijska družba in tem lažje bo zastopala kmetijske koristi. — Kmetijska družba v Ljubljani.

Naše narodno gospodarstvo v decembru 1932

Rapidno napredovanje brezposelnosti, kakor smo ga imeli telkom zadnje gospodarske krize, je v sredini oktobra 1932 popustilo. Od tedaj se giblje članstvo OUZD na višini koncem leta 1923 oziroma v začetku 1924. Tudi tedaj je število zavarovancev padlo zaradi deflacijske krize — karaktizirane z velikim pomanjkanjem gotovine in abnormalno visoke obrestne mere — toda letni padec članstva OUZD je bil minimalen, letno le 1500, dočim je znašal letni padec v avgustu 1932 celo več kot 18.000.

Gibanje obrtništva v dravski banovini leta 1932.

(Iz poročila zborničnega tajnika dr. Pretnerja.)

Gibanje obrtništva v prešlih štirih četrtletjih nam kaže zbornična statistika, po kateri je bilo skupno (vštevši gostilničarje) 2250 prijav in 1702 odjavi, celoten prirastek torej 548. Po posrednih važnejših obrtnih strokah je porazdelitev sledeča:

Nazadovanje kažejo kovači za 23 (prijava 43, odjava 66), kolarji za 34 (19, 53), sodarji za 10 (9, 19), izdelovalci pletenin za 12 (21, 33), krojači za 15 (121, 136), šivilje za 4 (187, 191), čevljarji za 31 (207, 238), mlinci za 10 (80, 90), tesarski mojstri za 2 (12, 14). Prirastek so imele tele stroke: Elektro-tehniki 5 (6, 1), mehaniki 17 (19, 2), mizarji 11 (107, 96), peki 10 (56, 46), slaščičarji 9 (11, 2), mesarji 31 (76, 45), stavbni mojstri 9 (10, 1), vodovodni instalaterji 8 (10, 2), slikarji, pleskarji, črkoslikarji 16 (32, 16), fotografi 10 (16, 6), cementarji 12 (23, 11), ključavničarji 9 (24, 15), kleparji 13 (19, 6), tapetniki 5 (13, 8), centralne kurjave 2 (2, 0), gostilne 262 (440, 178), kavarne 10 (15, 5), bifeji 12 (12, 0), točilnice 20 (21, 1), brezalkoholne gostilne 2 (10, 8).

Izpopolnitev uredbe o bankah

Beograd, 1. februarja. r Ministrski svet je sklenil, da se na osnovi člena 5. zakona o zaščiti kmetov sedanja uredba, ki se nanaša na Prvo hrvatsko štedionico, Ljubljansko kreditno banko, Jugoslavensko udruženo banko, Privredno banko dd., Es-komptno banko v Beogradu, Mestno hranilnico v Splitu in bankarsko radno bratov Turčević, spremeni tako, da se tretji člen točka 1. uredbe glasi:

Vsote, ki jih kdo zaupa zavodu, a zaradi predpisov o deviznem prometu z njimi ne more svobodno razpolagati, se bodo izplačale na način in v rokih, ki jih bo v svojem rešenju po sporazumu s finančnim ministrom določil trgovinski minister.

Is organizacij

Obrtniška zborovanja. V nedeljo so se vršila tako v Kamniku kakor v Domžalah obrtniška zborovanja, ki so potekla v najlepšem redu. Obširna poročila o teh zborovanjih in o sklepkih, ki so bili sprejeti na njih, pričujemo v prihodnji številki našega glasila.

Narodna tiskarna
LJUBLJANA
KNAFLJEVA
5
IZVRŠUJE VSA
TISKARSKA
DELA
TER SE
PRIPOROČA

Dobave in licitacije

Dobava drv in oglja. Dne 15. februarja t. l. se bo vršila pri Komandi Savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija glede dobave 21.497 m³ drv in 5550 ton premoga.

Oddaja bufeta na postaji Bistrik se bo vršila potom ofertne licitacije dne 6. marca 1933 pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 20. februarja t. l. ponudbe glede dobave jeklenih vrvi. — Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 23. februarja t. l. ponudbe glede dobave 50 komadov karbidnih svetilk. — Uprava državnih monopolov v Beogradu, sprejema do 17. februarja t. l. ponudbe glede dobave 19.000 kg žebeljev. — Ministrstvo vojske in morarice v Beogradu razpisuje licitacije za dobavo mesa za čas od 1. aprila do 30. septembra 1933, ki se bodo vršile dne 13., 16., 18., 20. in 22. februarja t. l. pri vojaških komandah.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 8. februarja t. l. ponudbe glede dobave 100 komadov črne pločevine. — Direkcija državne železarne Vreš sprejema do 8. februarja t. l. ponudbe glede dobave 30.600 kg moke, 4000 kg mila in 6000 kg masti.

Direkcija državne železarne Vreš-Majdan sprejema do 7. februarja t. l. ponudbe glede dobave lesa; do 15. februarja t. l. pa glede dobave 40.000 kg livarskega grafita. — Dne 13. februarja t. l. se bo vršila pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija glede dobave dežnih plaščev in oblek. — Dne 16. februarja t. l. se bo vršila pri Dravski radionici v Ljubljani ofertna licitacija glede dobave 20 m³ hrastovega lesa.

Direkcija državnega rudnika Senjski rudnik sprejema do 20. februarja t. l. ponudbe glede dobave 600 komadov žarnic. — Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 22. februarja t. l. ponudbe glede dobave 1000 komadov pil za žage, 2000 kg katrana in 200 kg bele kovine. — Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 23. februarja t. l. ponudbe glede dobave btrvila. — Dne 22. februarja t. l. se bo vršila pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu ofertna licitacija glede dobave jambora.

Za izvoznike

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine prinaša stalno v svojem »Glasniku« posebno rubriko »Povpraševanje po našem blagu« (Tražnja naše robe), ki jo sistematično sestavlja na osnovi vprašanj, ki mu dosepejo iz inozemstva. Ta rubrika je grupirana po raznih predmetih, ki povprašujejo po njih v tujini, ter prinaša tudi naslove tvrdk, ki žele zastopati naše izvoznike.

Da bi bilo izkoriščanje tega naslovnega materiala čim racionalnejše in učinkovitejše ter da bi se nudil tujim zanimancem samo tak ofertni material, ki bi bil glede na vrste, cene in prodajne pogoje v skladu z zahtevami posameznih tujih tržišč, se naprošajo naši izvozniki, da zavodu, sklicujoči se na zadevne številke te rubrike, pošiljajo obenem z vprašanji takoj tudi konkretne ponudbe. Te naj vsebujejo vse potrebne podatke za zaključevanje poslov. Istočasno naj se pošiljajo, v kolikor to zahtevajo ponujani predmeti, tudi vzorci. Zavod bo pogostokrat mogel že na osnovi take ponudbe javiti zanimancu, ali ima njegova ponudba po danih razmerah upanje na uspeh, ali pa bo to storil, ko napoti ponudbo tujemu zanimancu. V pozitivnih primerih bo potem stavljal ponudnike v neposredne stike s tujimi zanimanci v svrhu zaključevanja poslov.

Industrijska skupina	Povpreč. štev. zav. delav. v dec. 1932	Prirast »+« ali padec »-« od oktobra 1932 absolutno v %	(Odstotni prirast in padec v nov. v %)
Denarni zavodi	528	+ 37	+ 7.01% (+ 2.65%)
Občinski obrati	1150	+ 56	+ 4.87% (+ 2.83%)
Industrija tobaka	871	+ 16	+ 1.84% (+ 1.52%)
Predelava kože in njenih surogatov	3568	+ 54	+ 1.51% (+ 3.81%)
Javni promet	627	+ 7	+ 1.12% (+ 0.48%)
Industrija hrane in pijače	3585	+ 36	+ 1.01% (+ 1.30%)
Tekstilna industrija	9425	+ 9	+ 0.95% (+ 1.38%)
Hišna služničad	8201	+ 74	+ 0.90% (+ 0.98%)
Oblačilna industrija in čiščenje	4610	+ 41	+ 0.89% (+ 2.85%)
Higijena	1714	+ 11	+ 0.64% (+ 4.17%)
Gledališča, svobodni poklici	1198	+ 7	+ 0.58% (+ 0.59%)
Grafična industrija	1108	+ 5	+ 0.45% (+ 1.90%)
Industrija papirja	1747	+ 4	+ 0.23% (+ 1.66%)
Gostilne, kavarne in krčme	2875	- 2	- 0.07% (+ 0.90%)
Kovinska industrija	6331	- 36	- 0.57% (+ 0.33%)
Gradnja prevoznih sredstev	268	- 2	- 0.75% (+ 2.96%)
Industrija kože in gume	1483	- 14	- 0.94% (+ 1.14%)
Trgovina	4118	- 69	- 1.68% (+ 0.21%)
Predelava lesa in rezbarstvo	4018	- 81	- 2.02% (+ 1.61%)
Kmetijstvo	534	- 13	- 2.43% (+ 0.55%)
Zasebna prometna podjetja	864	- 30	- 3.47% (+ 1.01%)
Kemična industrija	1497	- 113	- 7.55% (+ 2.36%)
Gozdno planinska industrija	5514	- 473	- 8.58% (+ 1.15%)
Industrija kamenja in zemlje	2971	- 260	- 8.75% (+ 13.06%)
Centrale za proizvodnjo sile in preskr. z vodo	565	- 59	- 10.44% (+ 0.96%)
Gradnja železnice, cest in vod. zgradb	1708	- 621	- 36.36% (+ 8.93%)
Gradnje nad zemljo	3136	- 1753	- 55.90% (+ 2.01%)
Rudarstvo	1	- 4	- 400.00% (+ 80.00%)
Skupaj	74215	- 3173	- 4.28% (+ 0.70%)

Glavni in odgovorni urednik Vladimir Pfeifer. — Za konzorcij »Obrtnega Vestnika« Josip Rebek. — Tiska Narodna tiskarna. Predstavnik Fr. Jezeršek. Vsi v Ljubljani.